

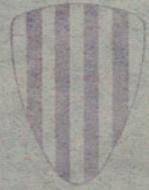
513

CANIGÓ

REVISTA MENSUAL CATALANA

ÒCANIGÒ
REVISTA MENSUAL CATALANA

CANIGÓ

Any I.

Méjic, Setembre de 1918.

Núm. 4.

MARCA REG. N.º 15674

COMPANIA DE ANILINAS HISPANO-SUIZA

MÉXICO. D. F.

Av. Uruguay, 56 Apartat 2789

Direcció Telefónica:

— **HISPASUIZA** —

Códics: A. B. C. 4a i 5a.
Edicions.

□ □ □ □

Colors d'Anilina

per a

Cotó, Llana i Seda

**Sulfur de Sodi
Paranitrànilina**

Betanaftol

Sal d'Anilina

Oli d'Anilina

Prusiats

ACIDS

Muriàtic i Sulfúric

Bicromats, Hiposulfits

Casa Matriu:

HELVETIA COMMERCIAL Co. INC.

154, Nassau St.

Apartat 1477. - New York.

□ □ □ □

Savons Industrials

per a

Teneries, Tintorereries i

Estampat

**Sulfoleina, Acetat de
Cromo**

"OIL SOAP"

NEGRES REDUITS

LACA NEGRA

**NEATSFOOT, especial per
a l'engrasament de couro.**

IMPORTACIONS DIRECTES

DE TOTA MENA D'ARTICLES.

"Colchoneria Catalana"

FABRICA DE LLITS I MOBLES

DE

RAMON TURULLOLS

Av. J. M. Pino Suárez 52 i 4a. Regina 94

Teléfonos: Ericsson 4304. — Mexicana 2345 Neri.

MEJIC, D. F.

Matajaços de llana de primera clase, més baratos
que'ls de cotò d'altres cases.

Compostures de totes menes a domicili.

Matajaços des de \$4.50 i Colxes des de \$3.00

Trajos bons, baratos i ben tallats,
sols a **LES NOVETATS.** _____

2a. BOLIVAR, 22.

(devant del Orfeó Catalá, S. A.)

RIBA I AMIGO

CORTINES - PORTES D'ACER

Recomanem nostra

CORTINA ARTICULADA

8a. CIPRES, 242

TELEFONS:

Ericsson 1812. - - Mexicana 509 Juárez.

_____ Apartat 4615. _____

MEJIC, D. F.

**GARATJE
EL GRAN TOURISMO**

Gasolina i Lubricants

**LLANTES DE LES MILLORS
MARQUES**

**Tota mena de accessoris
PER A**

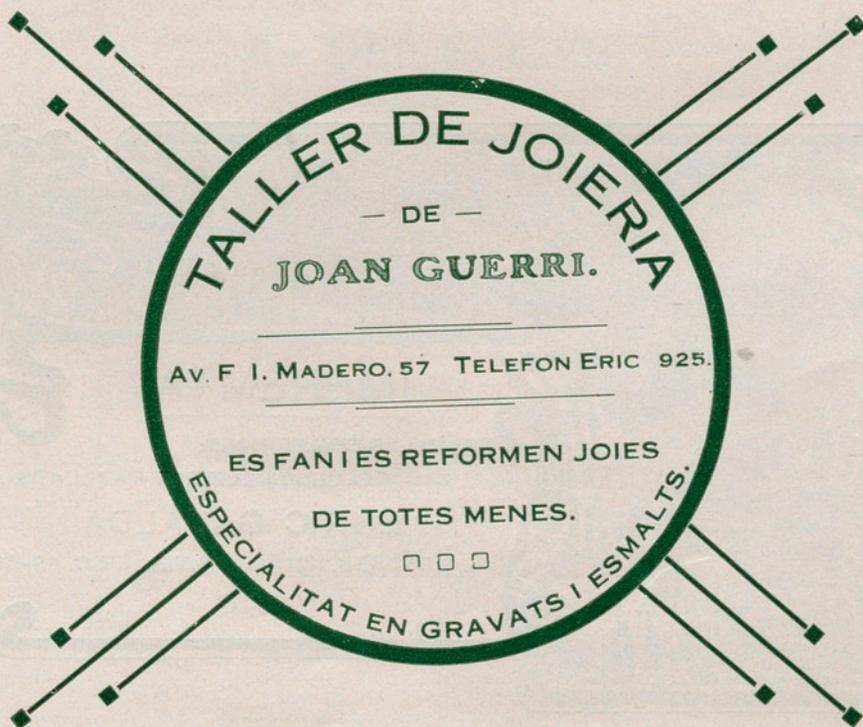
AUTOMOVILS

PIANA I MIRABENT

Av. Juárez 66
Apartat Correu 142

MEJIC, D. F.

Teléfon Eric. 7032
.. Mex. 17 Neri

AV. F. I. MADERO. 57 TELEFON ERIC 925.

ES FAN I ES REFORMEN JOIES

DE TOTES MENES.

ESPECIALITAT EN GRAVATS I ESMALTS.

SALON INGLÉS

CAFÉ I RESTAURANT

SERVEI ESMERAT.

CLIMENT SALVA.

3a. BOLIVAR, 29 TELÉFON ERIC. 13-75

S'ADMETEN ABONATS.

IMPREMTA

TREVALLS COMERCIALS.
RELLEUS I LLIBRES RATLLATS.

ENRIC GAVALDA

4a, MESONES, 110 TEL. ERIC. 49-59

MEJIC.

MAS DELA
ALLA LUZ

INESTA GERMANS

- Magatzemistes i Fabricants de -

- - - - Vins i Licors - - - -

**Importadors Directes de Conserves
i Olis Espanyols.**

4a. DEL SOL 78

TELEFON ERICSSON 5310

MEJIC, D. F.

Representants Unics del
Xocolata Torrent, de Bañolas.

Fotografia Espanyola

EUSEBI VIDAL

3a, San Juan de Letrán 34

Méjic, D. F.

Especialitat en Fotografies de Nens

Aquesta casa no cobra luxe, perxó els seus preus
son econòmics

O ♦ A ♦ CARLES

Sucessor de MAURICE RAOUB - DUVAL

Comissió - Importació - Exportació

Av. BALDERAS, 62 - APARTAT 1359

Méjic, D. F.

Carrocería i Ferreia

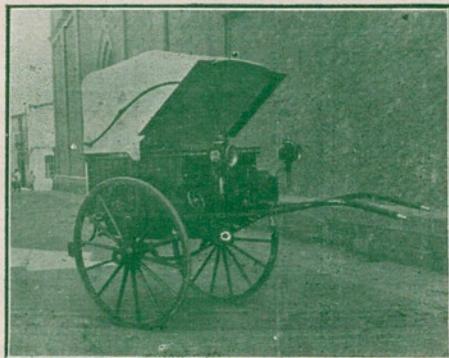
DE

Rafael Batllori.

Balconeria i tota mena de montures de ferro. Construcció i reparació de carroceries d'automovils i carros; pintura i vestiment dels mateixos. □ □ □ □ □ □

4a. Enrico Martinez 35 i 2a. Tolsa

Tel. Eric. Apartat 2007. Méjic, D. F.

AGENCIA DE MUDANCES

DE

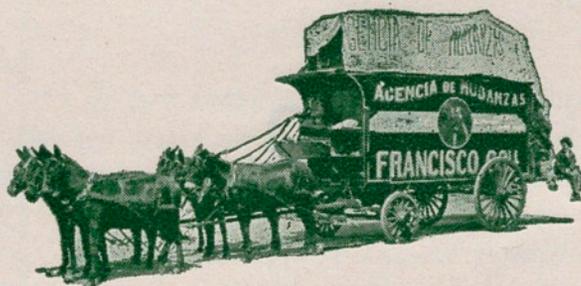
FRANCESC GOU.

MUDANCES, EMBALATJES, EMBARCS I DESEMBARCS.

PROMTITUT I ECONOMIA.

Aquesta Agència compta amb un excelent servei de
conductores per a trasportar pianos i caixes de caudals.

Despatx: 1a. CAPUCHINAS 15.

Teléfonos:

Mexicana 1439 -

Ericsson 177 - -

Méjic, D. F.

El Globo.

Sastrería i Camisería.

TRAJOS A LA MIDA I TRAJOS FETS

P. FIGUERAS I CIA.

AV. 5 DE MAYO 20

(Edifici "La Palestina")

TELEFON ERIC. 4375. - MEJIC, D. F

No. 7138

J. M. O.

OLAGUER ORDEIG

Fábrica de Fils per a Cusir,

Teixir, Brodar i Bonetería

3a. Penitenciaria 34 Telefon Eric. 5774

MEJIC, D. F.

CANIGÓ

REVISTA MENSUAL CATALANA

Any I.

Méjic, Setembre de 1918.

Núm. 4.

CRONICA

11 de Setembre de 1714. Des de aquestes pàgines dediquem avui un recort als martres de la causa catalana que en aquells dies de dol per a la nostra patria caigueren en defensa de llurs llibertats.

Quan arriba aquest dia, els patriotes catalans deixen al peu de l'estatua d'En Rafel de Casanova corones de llorer com a testimoni d'admiració i etern recort al conceller en cap de Barcelona, qui donant un exemple de valor civic, queia mortalment ferit en el baluart del Portal Nou abraçat a la bandera de Santa Eularia.

Nosaltres no solsament li dediquem un recort al invicte conceller, sino que també el dediquem als héroes anònims, als fills del poble quins resten eternament desconeguts en les pàgines glorioses de l'història de Catalunya.

Es an aquell poble noble i valent al quin recordem; aquell poble que igual al d'avui tenia consciencia dels seus actes, i que afermant-se en llur patriotisme, donava una prova de sa abnegació popular devant del perill que per desgracia nostre sigué un fet de perdre sa llibertat i veure sos drets maltractats per l'exèrcit estranger.

Ara, al rellegir la relació d'aquells dies de dol per a Catalunya en que el canò retrunyia constantment, que'ls baluards eren perduts i guanyats sis o vuit vegades, en que per primera vegada ressonaren pels carrers

de Barcelona crits de victòria en llengua estrangera, sentim en aquestes terres tan llunyanes la vergonya de ser motejats alguna vegada amb un mot infamant que conquistaren els butxins que aferraren en les mans de Catalunya el grilló indigne que al ensemps queia com una llosa de plom sobre les lleis i furs del nostre poble.

I des de allavors Catalunya ha anat lluitant, amb una lluita persistent, constant, reconquerint poc a poc quelcom dels Drets que li prengueren....

Tenim la seguretat absoluta de la victòria de Catalunya en la nova lluita, que d'acort amb les modernes orientacions polítiques del nostre poble, ha començat; la reivindicació de la personalitat de Catalunya ha deixat d'ésser el programa d'un partit; és la consciència nacional de tot un poble en acció.

En el dia d'avui, els catalans que'ns trobem fora de Catalunya deuriem dedicar un moment a fer examen de consciència, dedicar un recort a la nostra patria i fer-nos el ferm propòsit de persistir, encare que'ns trobem lluny d'ella, en la lluita nacionalista catalana, que si un jorn digueren en Espanya que era precís espanyolitzar a Europa, nosaltres havem de procurar de catalanitzar l'Amèrica. I això no és fill d'un romanticisme polític, no; podria ésser realitat, sempre que cada català tingues plena consciència de l'importància que representa sa actuació, no solsament a Mèxic, sinó a totes les repúbliques americanes.

El 11 de Setembre de 1714 recordem-lo tots, catalans. Que la sang d'aquells martres sigui llevar que fructifiqui en els nostres cors, desitjant l'arribada del jorn en que de les nostres boques en surti el crit que duia a la victòria: ¡Via Fora! i puguem dir

*Endarrera aquesta gent
tant ufana i tan soferba.*

11 Setembre 1714

IOT d'una de les bateries felipistes, cosa de quarts de cinc de la matinalda del dia 11, ressoná l'estrépit del dispar de 10 canons i 20 morters, sense bala ni bomba. Fou la senyal convinguda per l'enemic. Tres importants columnes, convenientment preparades, se llençaren a l'assalt de les bretxes i baluarts, les quals columnes estaven formades per uns trentacinc batallons, comanats pels més renomats quefes dels exèrcits espanyol i francès. Una altra columna d'uns dotze batallons, era l'encarregada de mantindre's a l'espectativa, per a acudir allí on fes més falta.

Altres batallons estaven ocupant els llocs de retaguardia.

El Mariscal Berwich dirigia l'acció general.

Amparades les forces enemigues en la fosca de les primeres hores del dia, avengaren fàcilment i atacaren gairebé per sorpresa, per la dreta, el baluart del Portal Nou, i les seves gola i bretxa per a ocupar el rec dels molins i un dels caps de la trinxera reial construïda per la plaça per a protegir a la gent dels baluarts. La columna del centre atacá al propi temps la bretxa del flanc de Sant Daniel, mitja lluna i baluart de Santa Clara, la seva bretxa gran—per la que passava un batalló de front—i envestí ademés la porta vella de Sant Daniel i Canalatge, procurant apoderar-se de la Rivera i arribar també a la trinxera reial. Entretant la tercera columna, per l'esquerra, embestia les bretxes de la Torre de Sant Joan, reducte de Santa Eularia, i del baluart de Llevant fins als molins de vent situats en la mateixa muralla.

Davant l'impetuositat de l'atac, els guardes dels baluarts i muralles, refets de la sorpresa, feren nodrit foc de fuselleria, però degut a no fer-se les senyes convingudes per medi de coets i a no sentir-se el toc de sometent desde la catedral, continuaren els llocs avengats sense notable defensa, lo qual aprofitaren les tropes enemigues per a introduir-se ràpidament en importants posicions de la plaça.

El general Bellver, quefe de dia, ordená que s'enjeguessin els coets de senya per a que des de la Catedral es toqués a sometent. Un descuit dels oficials de nit impossibilitá aquesta acció. Fou menester enviar uns propis per a que Jonguessin avis a la ciutat.

El Conceller en Cap, trobant-se en sa casa, a les cinc de la matinada, a l'heure esment del que ocorria, sortí acompanyat dels seus ajudants i ordenances.

El general Villarroel a pesar d'haver dimittit el seu càrreg, veient el perill en que's trobava la plaça, es posá immediatament al cap de les seves forces i reprengué la direcció de la defensa, avisant-ho així als Concellers de que ja era hora que traguessin a campanya la bandera de Santa Eularia i Sant Jordi.

Confeccioná un ràpid plan de campanya que posá a la consideració del Concell de Cent, que fou aprovat.

A les sis de la matinada es publicá un bàndol manant agafar les armes a tots el majors de 14 anys. A la mateixa hora i al toc de generala començá l'execució del plan d'En Villarroel. A les set, llestos ja tots els preparatius, En Rafel de Casanova es feu càrreg de la bandera de Santa

Eularia i es posà seguidament en marxa la columna, pujant per la muralla de Junqueres i rompent seguidament el foc contra l'enemic que ja s'havia apoderat de part de la muralla.

L'atac dirigit per En Villarroel, fou eficacíssim. L'enemic redoblà el foc i reforçà els seus contingents, mes tingué de retrocedir.

Ferit el general Villarroel, no permeté ésser retirat a casa fins que foren preses totes les mides per a contenir l'enemic.

El poble estava en un ver estat miserios. Ell, tan valent i adelarat, havia caigut un bon xic en un estat de deixament, de laciut al contemplar l'impossibilitat a complir la finalitat de la lluita.

Tant era son decaïment, que recompta el mateix Casanova, que quan la 24^a de Guerra resolgué fer un pregó per á que tota la gent apte i útil agafés les armes, després de la publicació, les dónes des de les finestres i pels carrers cridaven: pá, pá i tots hi anirem.

Més tart es renovà el pregó i allavors homes i dónes tornaren a cridar: pá, pá i tots anirem a salvar la patria. I diu En Casanova: «En veritat la miseria era extrema i la gent molt fadigada.»

En el baluart de Sant Pere, es continuava ardidament el combat. Amb En Casanova al cap, aquells valents avengaren tant impetuosament, que arribaren a rependre per dugues vegades la bateria de canons i morters situada a la muralla del mateix baluart, i finalment embestint a la baioneta a l'enemic, el llençaren definitivament de les seves posicions.

Peró no podia ésser durable tan gran victòria; refets i augmentats els borbons, atacaren a la columna catalana tan desesperadament i en tan gros nombre que aquells retrocediren lentament per la muralla, dessota una pluja de bales horrorosa. Fou en aquest moment quan per desgracia de Barcelona un projectil alcançá al darrer Conceller en Cap, qui, al sentir-se ferit, esdevingué extremadament pàlid, i vacilant; però enarborant encara la gloriosa bandera de la ciutat, caigué entre'ls seus. El marquès de Plasencia, malgrat sos anys, recollí la bandera i continuá en el lloc de perill d'En Casanova.

Al coneixers a ciutat la nova dissort dels Casanova i Villarroel, perdé el recíment que havia fet.

La lluita seguía arreu i l'enemic paulatinament i a costa de centenars de víctimes anava avengant i prenent carrers i places.

Una forta barricada s'arma a la Plaça del Palau. El valor personal dels que la defensaven s'imposta al poble.

Allí acudiren tots els ciutadans, i tancant totes les travessies amb mobles, carros etc., s'apresten els barcelonins a vendre cara la seva darrera espurna de llibertat. Els generals han acudit a la barricada i halenten al poble amb la seva presencia. També el canonge Mn. Jaume Anglada, parla al poble i unint l'acció a la paraula pren al seu càrreg una de les quatre bateries establertes a la Plaça i barricada.

Més l'atac formidable dels borbònics envolta als catalans de foc.

En aquests moments la traició d'alguns catalans porta la ciutat a l'últim estrem.

El coronell Joan Francisco Ferrer logra persuadir a En Villarroel, ponderant-li falsament l'estat desesperat del poble de fer tocada de parlament. El traïdor partí cap els llocs de més perill defensats respectivament pels generals B. lver, Sanz i Thoar. Al comunicar l'orde als dos primers se negaren a complir-la, dient que era incumbencia dels Comuns i no d'En Villarroel, acceptar o demanar parlament. Però el general Thoar caigué en el parany i ordená tocar a parlament.

Reunida en el Saló de Cent una Junta en la que hi concorregueren els Comuns, Braç Militar i 24^a de Guerra, en la que En Salvador Feliu de la Penija exposà breument l'objecte de la reunió demanant parer sobre el que's devia fer davant el tan immens transtorn que acabava de venir a empitjorar la situació. En ella s'esbrina la traició duta a cab per En Ferrer i En Verneda.

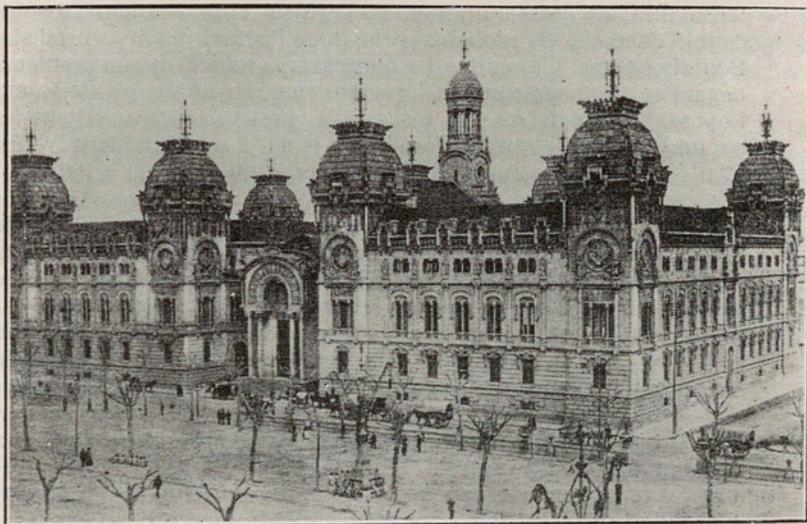
S'enviaren varies comissions a parlamentar amb el duc de Berwich, apurant tots els mitjans de negociació, acabant per pregar que en el conveni s'hi assegurés la conservació dels Furs de Catalunya. A l'oïr el Mariscal aquesta proposta, irós i donant per acabada la conferència digué: «no es caso ya de tratar de privilegios, sino de salvar las vidas, pues vuestra causa está perdida para siempre.»

Encara duraren les negociacions.

En tant, els Consellers, Diputats, Braç Militar i Juntes reunits acordaren fer la darrera exortació al poble, publicant un sentit bando que termina així:

... expliquen, declaren i protesten als presents i donen testimoni als veniders de que han executat les últimes exhortacions i esforços, protestant de tots los mals i ruïnes i desolacions que sobrevinguessen a nostra comuna i afligida Patria i extermini de tots els honors i privilegis, quedant esclaus».

Així, acabà per a no recomençar ni després de dos cents anys aquella lluita d'un poble que's disposava a sacrificar-se per la seva independència i que devegades hem arribat a creure si En Berwich tenia tota la raó al dir que la causa dels catalans era perduda per a sempre.

BARCELONA.—Palau de Justicia.

 DE L'UNIO CATALANISTA

MANIFEST AL POBLE CATALA

LA UNIO CATALANISTA, entitat que ha mantingut sempre ben alta la bandera de les nostres reivindicacions nacionals, vetllant per la puresa d'aquestes, amb l'esperit apenat davant l'espectacle actual del Nacionalisme Catalá a l'acceptar sense protesta l'ingrés de prohoms que's titulen nacionalistes en Ministeris de l'Espanya unitaria, amb la conformitat de no plantejar-s'hi nostre problema capdal, es creu en el deure de salvar publicament sa responsabilitat de consciencia amb les següents declaracions, qual valor deixa al judici dels seus compatricis.

- a) Cap nacionalista militant, de significació representativa, té dret a hipotecar sa llibertat d'acció en les lluites polítiques, prescindint temporalment del problema de les reivindicacions del seu poble, per a servir a un régim basat en la opresió del mateix; car, acceptada aquesta teoria, s'obre la porta al desvetllament de les ambicions personals, enlairant-se la bandera nacionalista en la oposició i pleant-se en el govern.
- b) Cap altre problema deu haver-hi per un bon nacionalista més *previ* que el de la llibertat de sa terra, ni sisquera la prosperitat material d'aquesta; puix per als pobles, com per als individus, el major benestar no radica en la riquesa, sinó en la dignitat del viurer i en el ple arbitri de ses accions.
- c) Es un error substancial l'esperar el reconeixement de l'autonomia integral de Catalunya d'un moment d'efusió amb sos mateixos declarats enemics, els prohoms polítics de l'actual régim centralista. Ben al contrari, Catalunya ha d'imposar la solució de son problema negant-se a transgir amb els governs que refusin son plantejament i oposant als mateixos una resistència, passiva o activa segons les circumstancies, sense conformar-se jamai a son humiliant refús. Clar és que seria motiu de gran joia per a tots l'arribar a l'autonomia pels viarans de l'efusió sincera; però no cal depositar armes confiant en tal inversemblança. Dissortadament, la major part de les nacionalitats oprimides, si han arribat a son deslliurament, ha sigut per la virtut de llurs herois i de llurs martres, més que no pas per l'expontánea i generosa renúncia de llurs dominadors.
- d) L'alcans de les llibertats nacionals a reivindicar ha depengut sempre en tots els pobles de l'actitut dels opresors: quan, com fins ara a Espanya, el poder central se desentén del problema, deuen extremer-se les solucions a perseguir. Així ho han proclamat els que fins han parlat alguna vegada de *tallar les amarres* que lliguen a Catalunya al poder central.
- e) Ben cert que devem aspirar a que el plet nacionalista, com a problema fonament sentimental, se resolgui amb plenitut, no pas fragmentariament; però la manera de conseguir-ho no és imposant silenci sobre el mateix als representants de Catalunya en les Corts

d'Espanya, ans al contrari, plantejant-lo integralment en tota ocasió possible i especialment al discutir-se els programes de govern titulats Missatges de la Corona. D'aquesta ferma actitud ne podrien esdevenir en determinats moments concessions parcials, que cal pendre a compte, *esgarrapant lo que es pugui* (segons frase vulgar dels contemporitzadors), però sense basar-les mai en pactes de renunciament.

- f) L'experiencia ens ha ensenyat sempre que les nacions opreses no s'han deslliurat dels poders dominadors sinó quan aquests han tingut moments febles o han passat èpoques d'anormalitat. Rarament s'en troba alguna excepció. I Catalunya, com les demès nacions que en son cas se troben, deu sols confiar en sa propia força de voluntat i en l'etzar dels aconteixements mundials per a conseguir d'Espanya el ple reconeixement de la seva Personalitat Nacional. Tenint aixó en compte, ja és mostra de gran noblesa el no ajudar a la bancarrota d'Espanya, que venen empenyent de lluny amb llurs desacerts els polítics madrilenys, però, en canvi, és prova de gran candidesa apuntalar el règim tirànic, aportant-hi col·laboracions i sacrificis que mai serán agraits ni recompensats, conseguint-se tan sols amb ells reforçar el poder central per a que pugua aquest oposar després major resistència al nostre deslliurament nacional.
- g) Es realment acceptable l'aspiració imperialista en quant se refereix a expansió espiritual exterior amb el perfeccionament i difusió del nostre art, de la nostra ciencia, de la nostra literatura i sobre tot de la nostra llengua, tractant especialment d'exercir saludable influència sobre les terres germanes de Mallorca, Valencia i Rosselló; o bé l'imperialisme económic, afinant les produccions del país i conquerint per elles extensos mercats fora i lluny de la terra nostra; però l'imperialisme polític que persegueix el govern de pobles aliens, cercant sobre ells un predomini de comandament, deu estimar-se viciós i contrari als principis nacionalistes, arribant a ésser fins petulant en el poble que, per sa feblesa, no pot encara regir-se ni la casa propia. D'altra part, el catalá, molt aimant de ésser amo a casa seva, rebutja per caràcter propi l'imposició sobre els altres: la Historia de Catalunya demostra prou clarament que no ha sigut mai l'absorció política vici nacional del nostre poble.
- h) Deu considerar Catalunya a tots els dirigents de l'actual regisme espanyol com enemics seus, mentres no demostrin el contrari *amb fets, no amb paraules ni amb promeses de mal pagador*; essent per aixó d'alta necessitat que quan algun dels mateixos, qualsevol que ell siga i per alt que siga, vingui a Catalunya, se el rebi, si no amb manifesta hostilitat, al menys amb remarcable indiferencia. Hem sigut ja massa vegades enganyats per a seguir contentant-nos amb el·logis banals i benevolencies d'ocasió. Segons una dita popular catalana «músic pagat fa mal so».
- i) Cal sentar com un fet alligonaador que l'actuació política nacionalista catalana ha donat fins ara fruits més o menys discutibles, però a la fi palpables, en la vida interior, amb les institucions de cultura creades per la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat, però en la vida exterior no ha conseguit encara cap resultat decissiu, devent-se atribuir aquest fracás a la manca de dignitat i de senceresa mantinguda davant els poders oficials i a la superior importancia que s'ha concedit sempre als interessos materials sobre els esti-

- rituals, fent-nos apareixer als ulls de tota Espanya com jueus afa-nyosos gaire bé exclusivament de prosperitat econòmica.
- j) Els bons nacionalistes catalans proclamen encara, amb En Prat de la Riva, que de Patries n'hi ha sols una i que la nostra és Catalunya, essent sols l'estat Espanyol una suma de Patries que avui estan mal·ligades entre sí pel centralisme, podent estar algun dia amorosament unides baix la base de germanívola federació.

Exposats els anteriors principis, no cal dir ja quin judici li mereixen a l'UNIO CATALANISTA els darrers fets polítics d'Espanya, en els que de manera tan directa hi han intervingut elements titulats nacionalistes catalans. Cal convenir en que, o bé la participació d'aquests en els governs de Madrid era necessària per a la salvació de l'Estat, i en tal cas devien condicionar-la exigint-ne immediatament compensacions al menys descentralitzadores, o bé no n'hi havia tal necessitat i per tant han sacrificat vanament sa enlairada representació humiliant-la als peus del centralisme enemic. De totes maneres han mancat a sa caracterització patriòtica.

Clar és que la tal intervenció ha sigut ben vista pels nuclis polítics centralistes, en quant desvirtua la força del nostre moviment, llevant-li austeritat i puresa; evident també que ha sigut ben rebuda en general per tot Espanya, perquè ha fet l'efecte d'una renunciació dels representants nomenats nacionalistes. Però a Catalunya, si bé en els primers moments hi despertá certa esperança de concessions patriòtiques, hi ha sobrevingut després un enorme desencant a l'haver-se fet patent, per boca autoritzada, que aital intervenció ha sigut *incondicional* i sols a base de salvar i reforçar a Espanya *tal com és avui*, amb el centralisme que ens oprimeix, si bé amb l'esperança de reformar-la més enllà, si és possible.

Cal, doncs, que l'UNIO CATALANISTA, salvant tota discussió sobre les intencions de les persones i entitats que dirigeixen l'actuació política exterior nacionalista, declari solemnement sa plena disconformitat amb la tàctica present, basada en manifestacions efusives d'amor a l'Estat que detenta la Soberania Catalana, quals manifestacions, de ser sinceres, implicarien una lamentable desviació del sentiment catalanista i essent fingides resultarien impropies del noble caràcter català.

I així volem i devem fer constar que els prohoms catalanistes que intervenen en el govern de l'Espanya actual, junt amb els més caracteritzats enemics de les llibertats catalanes, trobant-s'hi bé, sense sentir-se en pugna amb els ideals autonomistes, no podem actualment considerar-los com a genuins representants del Nacionalisme Català; car, si bé ells han sapigut triomfar personalment, amb prosperitat per al llur partit, ha sigut amb l'arreconament de les aspiracions deslliuradores de Catalunya.

Barcelona, Abril 1918.

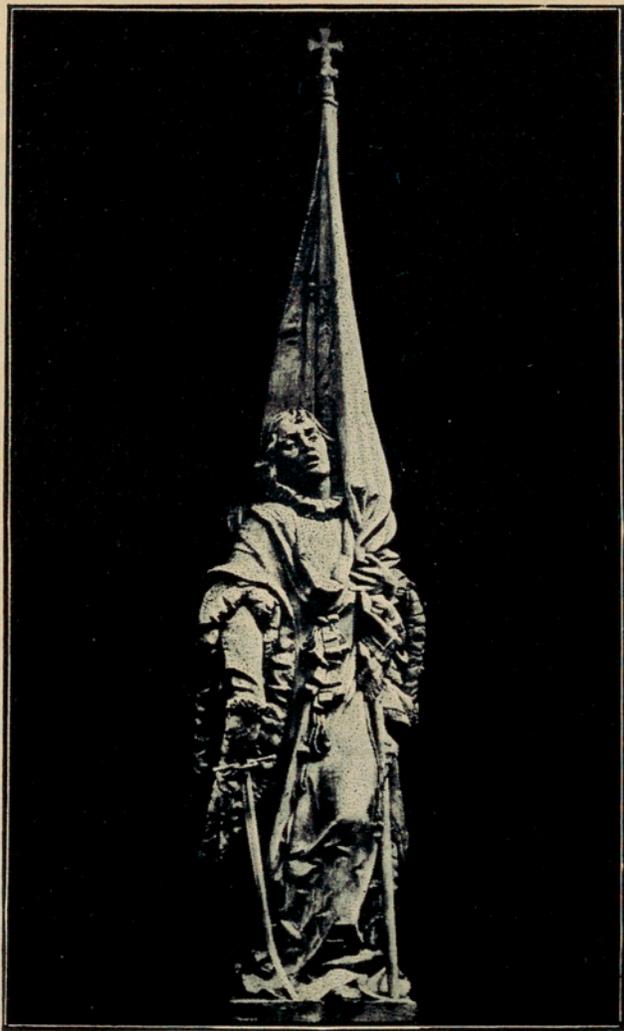
PER LA JUNTA PERMANENT

J. SOLER I PLA.

President.

RICARD MARGARIT.

Secretari general.

RAFEL DE CASANOVA.

Faint, illegible text centered below the large blue area.

Faint, illegible text at the bottom left of the page.

Faint, illegible text at the bottom right of the page.

LA LENGUA TROCEJADA

Amb un escamot de tropa
n'és vingut un capitá,
un hom en tota la vila
ben segur no trovará.

Vells i nois per nostra terra
lluiten valents molt temps fa;
les dones tot fent desfiles,
no paren mai de cantá.

-No puc més—diu al corneta—
tot seguit ja pots cridá,
que ventaré una mordaça
al qui canti en catalá.

Les dones senten la crida
i s'en posen a cantá,
per cada carrer que passa
un chor se sent esclatá.

A l'oir tantes canturies
pert lo seny lo capitá;
empaita una pobra dona
que extranyada se'l mirá.

La dona s'atura i canta,
canta ardida en catalá;
bofetada que li'n dona
no la fa pas gens callá

Dins de la boca amb quimera,
un drapot li fa posá;
els llabis encare es mouen,
es mouen en catalá.

Allavors li clou els llabis
posant—hi a sobre la má,
mes encare els ulls li parlen,
li parlen en catalá.

Li lleva el drap de la boca
i amb lo sabre se n'hi va,
deix la llengua trocejada,
que mai més podrá cantá.

Lo fill que du en ses entranyes
la qui ja no pot parlá,
dins el ventre de sa mare
ja glateix en catalá.

FREDERIC RAHOLA.

El Nostre Pecat

No fa gaires dies el Sr. J. Josep de Castro va demanar-me un article en el que parlés del desenrotlló de la vida de Catalunya, baix diferents aspectes: industrial, comercial, literari, artístic, etc., etc.

Le petició del amic Castro la vaig rebre amb gust tota vegada que'm permetia parlar de Catalunya i de ses aspiracions polítiques en una revista castellana, però no podia ésser vritat tanta belleçça; la foguera centralista d'allà baix llençava fins a terres americanes espurnes i algun tió que portava, no solsament el caliu, sinó que també el despit i l'odi injustificat, que si bé es menys simbólic que alló del foc de que parlavem, és més cert i molt més perillós.

Un article era poca cosa per a parlar de Catalunya, aixís és que'l primer que vaig escriure va ésser sobre'l problema palpitant: el nacionalisme catalá.

Com és natural, parlant del nacionalisme catalá era necessari que hi enclogués llurs demandes, i aixó ja sigueren figures d'un altre paner. L'article estava bé, segons l'amic Castro, lo que no estava bé ni ell hi estava conforme era en lo de les demandes dels nacionalistes catalans; aixó revelava un atreviment pitjor que'l de escriure una revista en catalá en ple Méjic, segons el criteri del amic Castro.

Ell estava conforme en publicar l'article sempre que jo retirés lo de les demandes, i jo estava conforme en que'l publicués, sempre que hi figuessin aquestes, resultat: que jo vaig retirar l' article i an aquí no ha passat res... més ben dit: sembla que no hagi passat res.

Aquest fet que ha passat sense importacia, millor dit, que encare no ha traslluit a la llum pública fins aquest moment, pot ésser de gran transcendencia en l' avenir.

Moltes vegades alguns mejicans que's preocupen de les coses de fora de casa m' han preguntat que és lo que demanavem els catalans, quines eren les nostres aspiracions, i portat d' aquesta curiositat, de conversa en conversa ens han demostrat que no ignoraven la grandiositat qu'enclouen les aspiracions polítiques de Catalunya. Recordem els articles publicats l'any passat per l'escriptor sud-americá En Josep Enric Rodó, ja finat, en la "Revista de Revistas", durant sa visita a Barcelona.

El problema de la nacionalitat catalana interessa tant com el nacionalisme irlandés, polac i tants d'altres quina resolució depen del desenllaç de la lluita actual. El fet de que jo parlés de nacionalisme en les columnes de la revista castellana "Iberia", no era altre que 'l de donar a conèixer i demostrar la justificació de les nostres demandes, però el meu bon amic Castro no volgué que les columnes de llur revista fossin les que donguessin a conèixer al poble mejicá i en llengua castellana la base fonamental del nacionalisme catalá, i mentres tant nosaltres veurem com en el saló d'actes del Orfeó Catalá es crema incens als noms d'en Pio

Baroja, d'en Camin i de tans d'altres, classificats com a regionalistes (?), per un *conspicuo* de la colònia catalana.

Afortunadament no és cap contratemps el que'l director de «Iberia» no vulgui publicar un article en el que hi figuren les demandes del nacionalisme català; ja trobarem l'ocasió de parlar d'aquest assumpte més endavant, i allavors sera en castellà que'n parlarem, perque tant els espanyols de les demés regions com els mejicans sápiguen lo que vol Catalunya; que una vegada per totes sápiguen que Catalunya es quelcom més que una terra d'anarquistes—mot amb que'ns motejen;—que Catalunya és quelcom més que una regió espanyola; cal que tots sápiguen que aquesta regió tan repudiada per la majoria dels espanyols, ha d'arrivar fins al lloc on se dirigeixen els destins del poble i des de allà demostrar que no solsament Catalunya sab donar bons artistes i sab fabricar teixits sinó que també sab governar, i no portant al poble pel camí de la decadencia i mirant sempre enrera, sinó fent entrar en reacció les forces dormides, mirant endavant sempre.

El poble català en plena conciencia dels seus actes cívics espera l'avenir, aquest avenir que será una nova pascua de resurrecció per a les petites nacionalitats.

E. BLANCH.

PER L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

LLEGIDORS: CANIGÓ us demana que us feu socis de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, de Barcelona. Dotze pessetes al any, que és la quota mínima, no desdineren a ningú i serveixen per a ensenyar als nostres infants a base de lletra i esperit catalans.

CATALANS DE MEJIC: Mereixeu bé de la Patria contribuint amb vostre petit esforç a bastir l'edifici de nostra futura grandesa.

Per a propostes i demés detalls, dirigiu-vos a la Redacció d'aquesta Revista.

LLISTA DE SOCIS:

4	—	Francesc Casabosch	12	pessetes	anyals
5	—	Antoni Cardona	12	„	„
6	—	Francesc Gual	12	„	„

L'acció del voluntariat en la present guerra

Parlant de la qüestió jurídica dels voluntaris dels Estats neutres que fan la guerra contra l'Alemanya, el periòdic tudesc més pangermanista, sens dubte, de l'imperi, «Gasetta del Rin i de Westfalia», fa constar que milers de combatents dels països neutres lluiten sota les banderes francesa i anglesa, i demana que aquests mercenaris, que serveixen la causa de les nacions aliades només pel vil metall—aixó és un parer de la Premsa imperialista: nosaltres percibim cinc “sous”, moneda francesa equivalent a vinticinc céntims, diàriament—, no siguin tractats de la mateixa faigó que els demés soldats, cas d'ésser fets presoners de guerra: deuría considerar-se'ls com a vulgars assassins i penjar-los—aixó és textual. Opina el referit periòdic prussiá que l'Alemanya té el dret de fer cridar aquells voluntaris, que són als exèrcits francés i anglés, i, si no, que se'ls tracti com a franc-tiradors.

Si el canceller de l'Imperi declararà que deuen desproveir-se de sentimentalismes, hi ha, ara, la millor ocasió de posar les idees en pràctica.

Per la meva part, tinc que dir-li al canceller que els séus militars poden fer el que els plagui de nosaltres; més, tot el que puguin, ara o després, anunciar que volen fer-nos als homes del món que conscientment hi lluiten per la llibertat immediata i per la justícia reparadora que, posteriorment, damunt la terra, a plena llum, haurá de tenir-hi efecte, serà una imitació només, ja, del que han executat arreu per tots els països que han invadit i, a més, en perjudici també, de diferents Estats neutrals! Secundàriament, dir-nos, als legionaris que de bon grat exposem i donem la vida per la major gloria nostra i el més gran bé dels homes que quedin després d'aquesta guerra inexplicable, que som uns mercenaris, uns assassins vulgars i uns lladres, és tirar còdols al riu... Tots vosaltres podeu haver hagut esment del viure nostre abans d'esclatar la guerra: molts hem sustentat idees massa refinades respecte dels orígens de la sistematització de la propietat en absolut portada a l'extrem d'ara; no res menys, sempre hem lluitat, com a conseqüència racional del pensar nostre, contra els que s'han apropiat, de faigó inhumana, de coses, d'idees i de llibertats que no els pertanyien... A més, sempre fidels a la norma de vida nostra, fins el moment de plantar cara a l'invasor, tots ens havíem guanyat el pa honrosament, i, val a dir-ho, un bon xic més assossegats... En canvi, recordant-nos, ara, tots, de les catàstrofes produïdes pels poders del centre d'Europa a Lovaina, a Reims, a Polònia, a la Bèlgica, al nord de França, a Servia, a l'Armènia, portades a terme amb més cinisme encare que els ianquis exterminaven els salvatges de pell roja pobladors indígenes de les praderes que eren ben seves per dret natural, haurém posat de manifest el sumari dels fets que ens donen, a nosaltres, els legionaris anti-imperialistes, la més honorable execució de l'acció realitzada junts amb els exèrcits de la llibertat del món!

Voleu que us digui una cosa? Doncs, bé; els soldats dels imperis ens tenen odi, més que per res, perquè els fem quedar malament molt sovint davant de les seves divinitats, i de passada els clavem cada pallissa que els treu el fret, i, francament, això no els pot plaure ni gota... A més, si se'ls heu d'escoltar, tant se val que s'escolteu les guineus quan no poden heure les saboroses fruites báquiques que Ceres, en arribant la época propícia, penja de les parres, que, a les tardes d'estiu, fan fresca i ombra... No obstant, pel que pot servir-nos d'avís, regraciem a la «Gasetta del Rin i de Westfalia», la constatació del criteri que adoptarien respecte a nosaltres en el moment de caure presoners... Si hom pogués parlar del tot, dir-ho tot, jo us ho dic ben net que els cabells se us posarien de punta i tota la pell del cós se us somouria per la frisança esfereidora de l'horror que us causaria el sentir contar certes facecies comeses per aqueixos éssers sense ànima que pretenen imposar al món la seva cultura cívica...

Expliqueu això an aquests alemanys que passegen per Barcelona com a moderns cartaginesos... Cartago ha canviat de lloc; i encare van contra la raça llatina...

Quan ataquen, de nit, que ho fan més sovint que a les hores de sol, rescuiten procediments ancestrals; que la llum del dia no els permet mostrar-se en tota la misèria mental i espiritual que els mou; mes els actes per ells realitzats, d'una faigó fatal, els posen bé prou en evidència... Si veièssiu còm trobem els ferits, després, us en convençerieu de qui són aqueixos homes que volen civilitzar Europa... Usen, per a rematar les víctimes dels gasos asfixiants, unes maces, amb claus, per l'estil de les de pedra que duïen els soldats antics...

Pregunteu als fugitius de la Bèlgica i dels Departaments invadits del nord de França qué fan amb noiètes que devegades no tenen més que sis o set anys i qué fan amb els vells que en tenen ja setanta o vuitanta i que no poden ni caminar, i qué fan amb les moces i dames joves que sense pietat separen dels braços de la mainada i de la mare velleta, per a portar-les allà lluny, lluny, per a fer-les morir de dolor i de vergonya en hores de tragedia...

Pregunteu-ho, també, an aqueixos homes del país de la *kultur* als quals doneu hostatge a la bella capital de la noble Catalunya...

Es donen a conèixer, sobre tot, com són de caràcter hipòcrita i ambigu, quan cauen presoners... Com aucellots malastrucs, criden follament, dient-nos camarades i companys, i fins se'ns arroceguen a les nostres plantes... Una vegada un presoner d'aqueixos tenia entre les seves manaces una mà d'un company nostre i la besava, la besava... Conte que hi devia haver al crani d'aquell trapella...

Nosaltres, enteneu-ho bé, lluitem, en nom de Catalunya, sota la bandera de França, per la Bèlgica, per la Servia, per la Polònia i, en un mot, per totes les nacionalitats que pateixen esclavatge polític i espiritual baix el jou del despotisme imperialista i autocràtic...

Lluitem fins a morir clamant visca Catalunya! visca la França i tot els pobles aliats!...

JAUME POU.

MANELIC.

En els cimals

Noble minyó que 'n les cimes serenades
 habites isolat;
 i per amigues tens les serralades,
 per company, el remat.

Que veus venir les albes argentines
 per damunt de la neu;
 i les clarors enceses, vespertines,
 fondre's d'amor de Déu.

I en el temple armoniós de la Natura,
 mires llanties brillar:
 cada estel'la n'és una, d'hermoçura
 qui convida a resar.

I, vestits de samarra els ferris óssos
 de raça de gegants,

els llops no't fan basarda, et semblen gossos,
i moren a tes mans!

Noble minyó de fona i de pedrada,
recordes a David:
com el rei d'Israel ne tens l'alçada
i ets pastor i ets ardid.

En la terra baixa

Pobre Manelic, quina mala estrella:
l'amo s'ha cregut que 'n tu té un anyell;
l'ermitá al buscar-te honrada parella,
en la terra baixa, com s'han rigut d'ell!

Marta et reb amb fástic; el dolor t'ofega,
i el preg infantívol aixeques a Déu...
Marta, avergonyida, a un gran plor s'entrega,
quan ja la llar vostra fá olor de romeu.

Dóna redimida, l'amor que volíes,
de l'alta montanya, al vení insegú,
et porta boneses, et porta alegríes
i l'amor et porta; sols t'estima a tu.

Ai del qui s'oposi al nupcial col'loqui,
ai del qui detingui l'abrás amorós!
La Marta és sagrada: l'home qui la toqui,
caurá, sensa vida, vençut pel colós.

Pro ofensa i escarni, i burla afrentosa,
l'amo, com que és l'amo, tot jorn els pot fer:
escupir a un rostre, trepijá a una rosa
i senzilla vida buscar amb l'acer.

Mes, el fort tendrívol, al tornar-se fera,
al batre la fera, del del' liri aprop,
podrá dir a un poble, qui el combat no espera:
Mira: el tirá mato com escanyo el llop!!

B. SAGRERA.

UNA FESTA EN EL ORFEO CATALA

—¿No li sembla que aixó és un bunyol?

—¡Home...!

—Com pot ésser que'n una... perdoni un moment, vaig a saludar a una amiga ¿Com está?

—Uix, no sigui cursi, les mans ja no's donen aixís.

—Dispensi. ¿Sap que trovo que vosté no pronuncia les *c* quan recita?

—Es que jo soc catalana.

—Doncs reciti en catalá.

—NO FA FI

FIFI!

I el grup de noies i joves fugiren cap a la sala, on una orquestra deixava sentir les primeres notes—¿d'una sardana?—fugi, home, d'un *fox-trot*.

Aprofitant aquell moment de relativa tranquil·litat i solitud, vaig posar-me a fer la ressenya d'aquella vetllada polític-literaria-musical i terpsicoresca. Aquesta sanfaina estava dedicada al malaguanyat Enric Granados.

El primer número, com a simfonia, siguié la conferencia—segona de la serie—que doná el Sr. F. de P. Juanico sobre'l *Nacionalismo Catalán*, i de la que no'n podem dir ni una paraula, doncs com que'ns trobaven en les *últimes* cadires dels *últims* rengles, solsament sentirem les *últimes* paraules i els aplaudiments.

Després venfen per ordre *correlativo* unes composicions d'En Granados, de les que'n parlarem apart.

Item més: Estudi biogràfic de N'Enric Granados que no va ésser llegit. ¡Aixó es donar a conèixer als nostres artistes!... i a la quieta.

Després la senyoreta Plá va cantar dugues cançons catalanes, acompanyada al piano pel nostre col·laborador el mestre En Joan Aulí. Cada vegada que sentim a aquesta senyoreta ens agrada més, i la seva veu ens fa sentir una emoció nova al cantar les tendres cançons de la nostra terra; una vegada més la nostra felicitació a la senyoreta Plá.

Anem seguint: una composició de N'Albeniz i un'altre d'En Turina, i després la senyoreta Plá recitá la poesia «La Bandera», que no és la bandera catalana del plorat Maragall ni és una poesia catalana. Es castellana i alló de la bandera va pels cubanos.

Dos composicions més d'En Granados i... are ve lo bo: L'Emigrant, per la secció choral del Orfeo. Però com que la majoria dels que'ns hi trobaven en aquella festa ja sabíem aquesta cançó, ¿perqué cansar-nos?, no la cantaren. ¡Vaja, homes, vaja! ¿I per aixó són els ensaigos?

La part més agradable del programa i de la festa siguié el concert que doná En Josep Conrado Tovar, deixeble d'En Granados.

En Tovar es mejicá i en lo que és referent al piano és un verdaer artista, dominant-lo perfectament.

Les composicions que tocá foren Marxa Oriental, Jota Valenciana N° 3, Dança Andaluça N° 7 i Allegro de Concert Op. 109. Preludi Aragó d'En Albeniz i Tango Andaluç d'En Turina. Totes aquestes composicions sigueren tocades amb sentiment i amb verdader art.

En un moment que poguerem parlar amb En Tovar, ens digué que ell tenia el propòsit de donar a coneixer en les Amèriques la música d'en Granados, i creguin que aquest propòsit d'En Tovar es sencillament hermós i eloqüent, ja que un artista estranjer, reconeixent l'art del malaguanyat compositor catalá, al donar-lo a coneixer, no solament demostra son esperit artístic i ésser un virtuós en la música, sinó que al ensemps fa, sense pensars'ho, patria catalana.

Mercés, amic Tovar, i avant en la vostra carrera artística.

Després de tot aixó, com que la vetllada tenia quelcom de necrológica, per a treure la tristesa dels presents, hi hagué ballaruga i de la bona!

Al nostre entendre, en el Orfeó deurien nomenar una comissió de festes quin nom podria ésser el de «Gatzara contínua» i que'n les invitacions en lloc de posar-hi les quatre barres, només n'hi possessin una, però que fos de dol d'alivio.

ALIVIARSE.

IDA.

“GENTE BIEN”

- Au, cuita, dona; guillem, que és tard.
- Habla en castellano, si quieres.
- Ave, cocida, mujer; Guillermo, que es tarde.

(Almanac de L'Esquella de la Torratxa)

VEUS AMIGUES

Cataluña y la crisis Española

A justo título puede calificarse como crisis catalana la crisis política por la que España atraviesa en los actuales momentos.

Cataluña, sometida a un régimen de dominación desde hace más de dos siglos, ha resentido su independencia política tanto más vivamente cuanto que su riqueza y su bienestar habían aumentado, mientras que su vitalidad no dejaba de crecer.

Con pena soportaba su exclusión secular de la política española, exclusión que sólo era interrumpida en el curso de muy breves períodos de agitación.

Desde la época de la restauración, los catalanes se consagraron únicamente a la prosperidad económica de su país. Los representantes de Cataluña no usaron su influencia sino en campañas de carácter económico, y su acción no dejó de ser eficaz.

Fué así por otra parte cómo un elemento positivo y práctico se introdujo en su política, que anteriormente era demasiado exclusivamente idealista.

Durante todo este período, los catalanes no gozaron en el Parlamento sino de un papel enteramente secundario, viéndose excluidos de las altas funciones ministeriales. De 1856 a 1868, no hubo sino un solo ministro catalán; de 1833 a 1875 sólo se cuentan veintitrés entre los trescientos cincuenta y cuatro que ocuparon el poder.

En 1900, de los cuarenta y cuatro diputados que representaban a las provincias catalanas, apenas si la cuarta parte estaba formada por personas de origen catalán. No se encuentra ningún catalán en el Consejo de Estado, en el Tribunal de Cuentas, etc.

La pérdida de las colonias españolas, después de la guerra con los Estados Unidos, se tradujo en un rudo golpe para la vida económica de Cataluña, que comprendió entonces la necesidad de ejercitar su acción sobre la política gubernamental. Una vez firmada la paz con los Estados Unidos, fueron los catalanes los que pidieron al Gobierno el reconocimiento de la República de Cuba, a fin de evitar nuevos desastres.

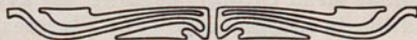
Por otra parte, los catalanes se dieron cuenta de las dificultades que tendrían que vencer para luchar con éxito en el mercado mundial, a consecuencia de la mala organización económica de su país, de la falta de crédito y de exportación, etc.

Fué entonces (en 1898) cuando los Presidentes de las corporaciones económicas de Cataluña dirigieron a la Reina Regente un mensaje, en el que la decadencia del país era atribuida a la oposición sistemática hecha por el Gobierno para el desarrollo de la vida de las provincias. Como consecuencia, se proponía cierto número de reformas administrativas, Los catalanes entraron así en la política activa y tomaron parte muy considerable en las luchas electorales.

La idea de la autonomía catalana se fortaleció con los apuros económicos de España, cuyo peso más importante tuvo que sufrir Cata-

luña; se empenhó una campanya intensa con miras de un arreglo económico, base de la autonomía de Cataluña. Esa campanya fué reprimida por medio de violencias y persecuciones; las garantías fueron suspendidas; se proclamó el estado de sitio. Pero esas medidas sólo vinieron a dar por resultado que se cimentara la unión y la voluntad de los catalanes.

(De "La Revista Quincenal")

SPORTS

CRISI RESOLTA.

Mal anava el Club Catalunya de Sports. La simpática agrupació, faltada de direcció i d'estímul, menaçava anar-se'n al botavant.

I val a dir que tots hi tenien la seva part de culpa: jogadors que no anaven mai a pràctiques perquè no podien; altres que no hi anaven perquè no volien; els demés per por de no trovar ningú al camp; algú perquè creia una injustícia que no el fecin jugar en la primera; socis protectors quins veient tot aixó, retiraven la seva ajuda; i altres de compromís quins aprofitaven l'ocasió per a desfer-se'n. En fi, el caos.

Resultat d'aquest defici, l'indisciplina i com a conseqüència la derrota al camp de batalla; ja es deixava veure que, malgrat nostres magnífics elements, la manca de coordinació els privava de la victòria.

Aixó no podia anar aixís; es parlava de desercions i d'altres coses lletjes. I va sorgir la crisi irremediable.

En una sola reunió, i enraonant com les persones, es va arreglar tot: el negríssim punt económic, la direcció de la nau i el resorgiment del entusiasme.

En endavant el Catalunya serà una branca efectiva del Orfeo, conservant però certa autonomia, i els seus destins seran regits per persones de reconegut entusiasme i carinyo per l'agrupació.

I heu-nos aquí de nou disposats a anar amunt, demostrant que'l jovent de casa está sempre unit pel sant nom de Catalunya.

Que no puguin parlar mal dels *micus* totes aquestes *pintes* reaccionaries que veien amb tant de gust nostra decadencia. Esperits decrepits, quins odien la joventut vigorosa i alegre amb l'enveja de les ànimes mesquines, dels impotents, que tal sembla que mai hagin sigut joves!

QUIMET.

LA HORA QUE PASSA

El Temps.

Aquesta pluja d'Agost ha sigut enguany ben insistenta. Diàriament després de la hora del dinar apareixien per sobre les muntanyes del llevant uns nuvolots negres precursors de la tempesta.

La pluja ha tombat en la capital deixant les avingudes enllodades; la pluja, pesadilla de cotxers i de gent-d'armes, ha mullat a tot hom.

Sota la pluja tots els ciutadans fan una ben diferenta fila; els uns gent conservadora, aburgessats dels arrabals, ens feian l'efecte de gallines mullades, els altres la gent mundial, elegante d'un aire d'extrangeria, els dels països nòrdics, rebien la pluja, la cigarreta als llavis, amb la serena dignitat d'un *policemen* londinenc.

Nosaltres estímem la pluja quan tomba discreta; la remor de les gotes sobre la seda del paraigues, la trobem d'una escaienta voluptuositat; els reflexes de les llums sobre el paviment lliscós, ens encisan, i la pluja benefactora, sempre convida a la gentil ocasió d'oferir la meitat del paraigues a la damisela de llavis carminats i ulls d'antimoni que espera impacienta en la porta de una tenda de modes.

La Guerra.

Un resorgiment romàntic, una raça forta, una idealitat sentimental del concepte de patria, una tradició de sang: l'actuació dels txecs-eslaus. Els petits japonesos han posat el peu a la Mandchuria, amb l'esperança de que la gran Rússia avui desfeta per l'ambició d'un govern radical, no els hi molestarà l'estada.

Els Sports.

El «Catalunya», amb el sant girat d'esquena, ha rebut. La sang mediterrània es revela, i els nois del «Catalunya» preparen la revenja.

L'Espanya com de costum ha sortit victoriós. A la manera dels aliats de l'Entente, ha unificat el comandament. Oh paradoxa! A l'Espanya d'allà baix, tot un poble de petites idees, clama per l'influència britànica que's deixa sentir en els ordres polítics, econòmics i industrials de la vida espanyola, i an aquí l'Espanya que té també petites idees, s'ha sotmés, amb resultats positius, a l'arbitrarietat d'un súbdit anglés. Oh paradoxa!

Els Aliments.

L'home que aixó escriu, es un home voluminós; adhuc de la tranquil·litat estima els bons aliments. L'excés de l'alimentació l'hi ha donat al cos una aburgessada prominència avui convertida en una respectable panxa a la manera de Mr. Fallières, l'antic president de la França. Com home gras, li agrada seure davant d'una taula plena d'excel·lències culinàries.

L'home gras ha sopat al Orfeó; hi ha menjat uns *macaroni* a la italiana, i un plat de seques amb butifarra. Tot bó i barat.

L'home gras es felicita de que el nou cuiner del Orfeó faci el negoci de nostres estómacs sens detriment de la butxaca. Molt bé.

PEP.

DE CATALUNYA ESTANT

BARCELONA.

Ha sigut reelegit president del Ateneu Barcelonés per al curs 1918-1919, el conegut publicista En Miquel de los Santos Oliver.

Ja ha quedat arreglat el terreny en que deu bastir-se l'edifici de l'Exposició Permanent d'industries textils i els seus derivats i auxiliars, i ja han començat els treballs de construcció del primer pabelló dedicat a l'exposició de vitrines.

Son ja moltes les cases industrials que s'han interessat en construir verdaderes joies d'art per a contribuir a aquesta exposició. El lloc d'emplaçament és a la carretera de Gracia a Manresa.

La Joventut Valencianista d'aquesta ciutat ha publicat un facísle titolat "29 de Juny de 1707" rememorant la perdua dels furs i de les llibertats del regne de Valencia, quina abolició sigué manada per en Felip V, d'inafausta memoria, per un decret de la data esmentada.

Formen el text del follet un estudi històric de l'època en que's desenrotllaren els aconteixements comentats per Eduard Martinez Ferrando, titolat «La nostra decadencia»; «Triptic», sonets de Jascinto M. Mustieles, «Evocació» per Josep Blanquer i Belda; «Cant a la patria futura», poesia de Miquel Duran i Tortajada; «Les dades de l'història», per Josep Garcia Conejos. Com a document curiós s'inserta integrament el text del decret d'abolició dels furs i llibertats de Valencia.

PUIGCERDA

La Federació de gremis associats de la Cerdanya ha trasmés al ministre de Foment el següent telegrama: «Federació gremis associats Cerdanya ha vist verdadera satisfacció haver-se aprovat expedient subasta troç dotzé ferrocarril Ripoll-Puigcerdá, conseguint així obtenir treball obrers mancats del mateix. President, Francesc Casamitjana.»

MANRESA

Aquesta benèfica ciutat ha demostrat altre cop que'n el pit de llurs fills hi n'ia el foc sagrat d'amor i altruisme per els que pateixen. Amb ocasió de la benemèrita tasca que están portant a cap els que estimen de debó els sacrificis de nostra veïna França en pro dels sagrats interessos de l'Humanitat al instituir l'Obra de les Cases Clares, distingides personalitats d'aquí aculliren favorablement l'iniciativa d'aquesta obra de caritat.

Durant la primera quinzena d'aquest mes arribarán deu infants dels héroes francesos que lluiten al front.

En l'alcaidía s'ha rebut l'expedient i projecte del ferrocarril miner de Suria a Manresa per a l'explotació dels rics dipòsits de sals potàsiques propietat de la Societat Solvay, al objete de que'l tècnic d'aquest ajuntament emeti l'estudi corresponent a la Quefatura d'Obres Públiques.

NOVES

ORFEO CATALA, S. A.— En l'última assemblea general d' accionistes que tingué lloc el dia 28 de Juliol sigué elegit per a regir la marxa d'aquesta societat durant el any que estem, el següent Consell d'Administració: President, Alfons Casamajó. Vis-President, Francesc Casabosch. Tresorer, Conrado Guasch, Secretari, Francesc de P. Juanico. Vocal primer, Adolf de Porta. Vocal segon, Josep Camps. Vocal tercer, Rafel Torelló. Vocal quart, Daniel Montull. Vocal quint, Antoni Barella. Comisari, Melció Cardó. Sub-Comisari, Josep Fontanals.

CLUB CATALUNYA DE SPORTS.— La nova Junta Directiva d' aquesta secció del Orfeó, elegida el dia 8 d'Agost, és la següent: President, Francesc Casabosch. Vis-President, Olaguer Ordeig. Tresorer, Francesc Gual, Secretari, Josep Bausà Rabasa. Vocal primer, Claudi Maleras. Vocal segon, Joan Mainou. Vocal tercer, Joan Escuder.

BENVINGUDA.— Hem rebut el nº 204, corresponent al mes de Maig, de la hermosa revista "La Nova Catalunya", de l'Havana, quina compta onze anys de fer patria i lletres catalanes. Està per demés dir amb quin gust tenim establert l'intercanvi.

MERCES.— Agraïm al senyor Antoni Cardona, d' aquesta ciutat, el seu valió obsequi per a la biblioteca de CANIGO, consistent en una col·lecció de quaderns de la Geografia General de Catalunya.

Del Grop Nacionalista Radical "Catalunya", de Santiago de Cuba, hem rebut invitació i programa de la vetllada que tingué lloc en dita entitat germana el dia 11 del mes passat. Agraïm molt l'atenció.

Hem rebut entre altres les següents cartes, que molt ens honren i que agraïm sincerament: Del senyor Miquel Muntadas, professor de música qui resideix a Teziutlán: "... li envio un peso en segells com a subscripció per a trimestre, comptant aquest mes. Em sembla que CANIGO té assegurada sa existencia per molts anys. Ara sí és un fet que Catalunya, millor dit, el català ha donat una empena cap a Méjic, i mentres CANIGO no's mogui, mai s'oblidarà el català. Sigui tot per a major gloria de Catalunya."

Del senyor Francesc Balsells, del comerç de Pachuca: "... acompanyada del primer i segon números de CANIGO, i felicito a vosté molt corament per tan bon acert en l'impressió i per els fins que persegueix l'esmentada revista. ..."

Del senyor Josep Carreras, del comerç de Tampico: "... Identificat amb l'orientació nacionalista que li han donat, crec del meu deure ajudar-los, aixís és que des d' are pot inscriure-m en es llistes de sotscriptors."

Del senyor F. Colomer, industrial qui resideix a Ventoquipa: "Hi rebut el segon número de CANIGO, quin m' heu fet el favor d' enviar-me, i per la mostra veig que aneu molt bé amb aquesta revista, tant per l'imposició que un poseu en no ficar-vos en personalitats ni grups com, més encare, per el treball patriòtic que desenrotlleu en dit nombre per les aspiracions de Catalunya. Vos agrairé que'm conteu com a subscriptor. ..."

OBITUARI.— El dia 13 de Juny últim va morir a Cadaqués, a l'edat de 76 anys, Na Tomasa Tuegols Vda. de Berenguer, mare de nostre estimat paísá En Santiago Berenguer, a qui endrecem, al ensemps que als seus familiars, nostre sincer condol.

Nostre volgut amic En Joan Gelada i familia estan de dol amb motiu de la mort del més petit dels seus fills, el nen David, qui deixá d' existir el dia 15 d' Agost passat, a l'edat de divuit mesos. Rebin els seus atribulats pares el testimoni de nostre condol.

NOUS ESTABLIMENTS.— Durant el mes passat i el que estem, s'han obert els següents establiments de catalans:

«El Globo» Sastreria, Camiseria, Perfumeria, etz. de nostres paisans Senyors Pere Figueras, Josep Camps i Antoni Martí, a l'avinguda 5 de Mayo, 20 (edifici La Palestina). La raó social és P. Figueras i Ca.

«La Montserrat» Boneteria i Novetats, propietat de nostre paísá En Josep Canet, a l'avinguda J. M. Pino Suárez, 36.

Albert Roca. Nostre volgut amic i col·laborador s'ha establert pel seu compte a l'avinguda 5 de Mayo, 27, despatx 13, en el ram d'Amplificacions de fotografies i Retrats al crayon, acuarela, pastel i sepia.

A tots ells els hi desitjem moltes prosperitats.

CANIGÓ
REVISTA MENSUAL CATALANA

FUNDADOR I DIRECTOR:
JOSEP BAUSA RABASA.

SECRETARI DE REDACCIÓ:
ESTEVE BLANCH.

Redacció, Administració i Impremta:
5a. Arcos Belem 75. Teléfon Eric. 5533.

Direcció per a correspondència:
Apartat Correu 410.

Punts de venda i subscripció:

4^a S. Juan de Letrán, 54.
Av. 16 Septiembre, 37.
Av. F. I. Madero, 57.

Representant a Barcelona:

LLUIS BRACONS PADRO.
Carme, 56.

Preu de subscripció:

País.....\$1.00 trimestre.

„\$2.00 semestre.

Estranjer....Ptes. 5.00 „

Número del mes..\$0.40

DIRECTORI.

AMPLIFICACIONS DE FOTOGRAFIES

Albert Roca, 5 de Mayo 27, desp.
13. Méjic, D. F.

ANILINES.

Compañía de Anilinas Hispano
-Suiza. Av. Uruguay, 56 Tel. Eric.
48-77. Méjic, D. F.

ARTICLES PER A LES ARTS GRAFIQUES.

Josep Bausá Rabasa. 5a. Arcos
Belem, 75. Tel. Eric. 55-33. Mé-
jic, D. F.

AUTOMOVILS, ACCESORIS

Piana i Mirabent, Av. Juárez,
66. Tel. Eric. 70-32. Méjic, D. F.

AUTOMOVILS, REPARACIO

Rafael Batllori, 4a. Enrico Mar-
tínez, 35 i 2a. Tolsa. Tel. Eric.
Méjic, D. F.

BANDES DE TRASMISSIO.

J. Escuder i Cía. Av. Repúbli-
ca Salvador, 18. Méjic, D. F.

BARBERIA.

Mateo Balsells. 5a. Bolivar, 41
Méjic, D. F.

BRODATS.

«Anita» Av. F. I. Madero, 57.
Tel. Eric. 41-42. Méjic, D. F.

CAFES.

«La Flor de América». Joan Ge-
lada. Av. I. la Católica, 7. Tel.
Eric. 80-50. Méjic, D. F.

«Salón Inglés.» Climent Salvá.
3a. Bolivar. 29. Tel. Eric. 13-75.
Méjic, D. F.

CAMISERIES.

«El Globo» Av. 5 de Mayo, 20.
Tel. Eric. 43-75. Méjic, D. F.

«Las Novedades» 2a. Bolivar,
22. Tel. Eric. 43-45. Méjic, D. F.

CARBO DE BOLA.

Enric Moreno. Fábrica «La Po-
pular» 4a. Sastrería 50. Tel. Eric.
92-73. Méjic, D. F.

CARROCERIA.

Rafael Batllori. 4a. Enrico Mar-
tínez, 35. i 2a. Tolsa, Tel. Eric.
Méjic, D. F.

CONSERVES.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48.
Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

CONSTRUCTORS.

Safont i Bosch. Av. F. I. Ma-
dero, 10, desp. 5. Tel. Eric. 99-03.
Méjic, D. F.

CORTINES-PORTES D'ACER

Riba i Amigó, 8ª Ciprés, 242.
Tel. Eric. 18-12 Mex. 509 Juárez.
Méjic, D. F.

ESPECIFICS

Hemorroidina Basco, Domingo
Basco y Pons. Apartat 2805. Mé-
jic, D. F.

FILSPER A CUSIR, ETZ.

Olaguer Ordeig. Fábrica. 3a.
Penitenciaria, 34. Tel. Eric. 57-
74. Méjic, D. F.

FOTOGRAFIES.

«Napoleón» Av. F. I. Madero, 47
Tel. Eric. 7-90. Méjic, D. F.

Eusebi Vidal. 3a. S. Juan de Le-
trán, 34. Tel. Eric. Méjic, D. F.

FUSTERIA, TALLERS DE

Joan Estefa, Calz. Piedad, 18.
Tel. Eric 94-88 Méjic, D. F.

M. Puig Maseras, Calz. Niño Perdido, 41. Tel. Eric. 6-91. Mex. 402 Neri. Méjic, D. F.

FUSTES, MAGATZEM DE

M. Puig Maseras, Calz. Niño Perdido, 41. Tel. Eric. 6-91. Mex. 402 Neri. Méjic, D. F.

GARATJE

Piana i Mirabent, Av. Juárez, 66. Tel. Eric. 70-32. Méjic, D. F.

GRAVATS.

Tostado, 6ª Magnolia, 141. Tel. Mex. 72-91 Negro. Méjic, D. F.

IMPREMTES.

Enric Gavaldá. 4a. Mesones 110 Tel. Eric. 49-59. Méjic, D. F.

Tallers Gráfcics de «CANIGÓ» 5a. Arcos Belem, 75. Tel. Eric. 55-33 Méjic, D. F.

JOIERIES.

Bonnin. 5 de Mayo, 57. Tel. Eric. 45-45. Méjic, D. F.

Joan Guerri. Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 9-25. Méjic, D. F.

LICORS.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

LLANTES

Piana i Mirabent, Av. Juárez, 66. Tel. Eric. 70-32. Méjic, D. F.

LLIBRERIA.

Frederic Ferrer. 4a. San Juan de Letrán, 54. Tel. Eric. 55-42. Méjic, D. E.

MATALAÇOS, FABRICA DE

Ramón Turullols, Av. Pino Suárez 52 i 4a. Regina 94. Tel. Eric. 43-04, Mex. 23-45 Neri. Méj. D. F.

MISTOS, FABRIQUES DE

Almela, Montull i Cía. 4a. Gostiza i Av. Trabajo. Tel. Eric. 90-54. Mex. 64-66 Negro. Méjic, D. F.

Ramon Rovirosa. 2a. Mercado, 25. Méjic, D. F.

MOBLES, FABRICA DE

Ramon Turullols, Av. Pino Suárez 52 i 4a. Regina 94, Tels. Eric. 43-04, Mex. 23-45 Neri. Méj. D. F.

MUDANCES, AGENCIA DE

Francesc Gou. 1a. Capuchinas, 15. Tels. Eric. 1-77. Mex. 14-39. Méjic, D. F.

NUVIATJES.

«Anita» Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 41-42. Méjic, D. F.

OLIS.

Iñesta Germans, 4a. Sol. 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

PASTISSERIA.

«La Flor de América». Joan Gelada. Av. I. la Católica, 7. Tel. Eric. 80-50. Méjic, D. F.

PUNTES CATALANES.

«Anita» Av. F. I. Madero, 57. Tel. Eric. 41-42. Méjic, D. F.

REPRESENTACIONES.

Josep Bausá Rabasa. 5a. Arcos Belem, 75. Tel. Eric. 55-33. Méjic, D. F.

O. A. Carles. Av. Balderas, 62. Tel. Eric. 2-60. Méjic, D. F.

Compañía de Anilinas Hispano-Suiza. Av. Uruguay, 56. Tel. Eric. 48-77. Méjic, D. F.

Iñesta Germans. 4a. Sol. 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

RESTAURANTS.

Salón Inglés. Climent Salvá 3a. Bolivar, 29. Tel. Eric. 13-75. Méjic, D. F.

Triangle Inn Restaurant, Av. Balderas i Morelos. Méjic, D. F.

ROBA, MAGATZEM DE

«Las Novedades» 2a. Bolivar, 22. Tel. Eric. 43-45. Méjic, D. F.

SABATERIA.

Sabatería del Elefant. Av. I. la Católica, 12. Tel. Eric. 25-79. Méjic, D. F.

SASTRERIES.

«El Globo» Av. 5 de Mayo. 20. Tel. Eric. 43-75. Méjic, D. F.

«Las Novedades» 2a. Bolivar, 22. Tel. Eric. 43-45. Méjic, D. F.

TABAQUERIA.

Tabaquería Josep Vallés. Av. 16 Septiembre, 37. Méjic, D. F.

VINS.

Iñesta Germans. 4a. Sol, 48. Tel. Eric. 53-10. Méjic, D. F.

MAGATZEM
DE FUSTES

i Tallers Mecànics
de Fusteria i Caixes per a
embalatje

EL PROGRESO
M. PUIG MASERAS.

Calzada del Niño Perdido, 41
Apartat 5313

Teléfonos: { Mexicana 402 Neri
Ericsson 691

MEJIC, D. F.

TALLERS GRAFICS DE "CANIGO"

Impresions Artistiques
Gravats en Acer ◻ ◻
Trevalls Comercials
Relleu - Tricromia ◻
Articles per a ◻ ◻ ◻
Papeteries - Tarjetas
Dols - Postals - etz.

5a. ARCOS BELEN, 75
APARTAT CORREU 410
TELEFON ERIC. 5533
MEJIC. D. F. ◻ ◻ ◻

Fábrica de carbó de bola

“LA POPULAR”

ENRIC MORENO

DE DOBLE DURACIO QUE'L D'ALZINA
NO FA FUM NI MALA OLOR.

4a Sastreria, 50.

Teléfon Eric. 9273.

Méjic, D. F.

BARBERIA

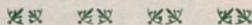
Ambos Mundos

Mateo Balsells.

5a. BOLIVAR 41.

Servei Esmerat
i Higiénic,
Massatge Eléctric, etz.

MEJIC, D. F.

Napoleón

FOTOGRAFIA.

MEJIC, D. F.

Av. Francisco I. Madero, 47

TELEFON ERIC. 790

Safont i Bosch

Constructors i Contratistes

Av. Francisco I. Madero 10, despatx 5

Apartat 1921. - Teléfon Eric. 9903.

Méjic, D. F.

BANDES

DE TRASMISSIO PER A
TOTA MENA
DE MAQUINARIA.

Correïtons per a telers,
tiretes de cusir bandes,
curtits al cromo, etc. de
marça catalana - - -

Segura Germans.

Ordres als Representants:

J. ESCUDER Y CIA.

Av. Rep. Salvador, 18.

Apartat 2517.

Méjic, D. F.

Bonnin

JOIERIA I RELLOTJERIA.

Av 5 de Mayo 57. Méjic, D. F.

Teléfon Eric. 4545

Tallers de Gravats,
Joiería i Rellotjería

JOIES DE TOTES MENES

Els millors preus de la
Capital.

"ANITA"

Brodats, Punes Catalanes, Nuviatjes,
Especialitat en els encàrrecs. o o o
Av. F. I. Madero, 57. o Tel. Eric. 4142.
o o o o o o o o o o Méjic, D. F.

MARCA INDUSTRIAL

HEMORROIDINA - BASCO -

El Millor Remei per a la Curació
de les

ALMORRANES
SENSE OPERACIO.

CALMA ELS DOLORS A LES PRIMERES CURACIONS

De venda en Droguerías i Farmacies

DIPOSIT:

DOMINGO BASCO I PONS

APARTAT No. 2805. - - MEJIC, D. F.

PREU DEL FRASCO \$ 2. 00

Triangle Inn Restaurant

AV. MORELOS I BALDERAS.

(Baixos Associació Cristiana de Joves.)

CUBERT \$1.00

□ □ □

S'ADMETEN ABONATS.

TOSTADO
GRABADOR

6a MAGNOLIA, 141
TEL. MEX. 7291 NEGRO
MEXICO, D.F.

DOLCERIA, PASTISSERIA
I CAFE
LA FLOR DE AMERICA

Av. Isabel la Católica, 7 - -
- - - - - Teléfon Ericsson, 80-50.

JOAN GELADA

Nostre

XACOLATA AMERICA

és d'istil netament espanyol.

Nostre

BISCUIT GLACE

és lo que ha portat més fama a aquesta casa.

LA PERLA

FABRICA DE MISTOS.

Ramon Rovirosa.

2a. MERCADO, 25 APARTAT 829

MEJIC, D. F.

ANIS KANGURO

ES EL MILLOR

Agent Exclusiu:

JOSEP BAUSA RABASA

Ap. 410. - Tel. Eric. 5533

5a. Arcos Belén, 75 - Méjic

ALBERT ROCA

ARTISTA PINTOR

AMPLIFICACIONES DE
FOTOGRAFIES

Retrats al Crayon,
Acuarela, Pastel i Sepia.

5 de Mayo 27, desp. 13
MEJIC, D. F.

La España

Industrial

Taller mecánico de
Fustería.

JOAN ESTEFA

CALZ PIEDAD 18.

Tel. Eric. 9488. Méjic, D. F.

LA CORONA

Fábrica de Mistos.

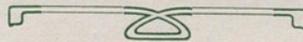
4a. Gorostiza i Av. del Trabajo.

————— Teléfons: —————

Eric. 90-54 Mex. 64-66 Negro

Apartat Correu 160

Cable: ALMOCIA.

Almela, Montull & Cia.

————— MEDIC, D. F. —————

Un calçat de bon gust:

Una marca de calçat americà per a les
xamoses senyorettes del ROSER CATA-
LA, quina ha contribuït a fer famosa a la

Sabateria del Elefant.

Casa Central: Av. Isabel la Católica, 12.

Sucursal A: Av. Hombres Ilustres, 75.

Sucursal B: 3a. Tacuba, 37. □ □ □ □

Senyor Comerciant:

Els anuncis en aquesta
 revista augmenten cada
 mes. A què creu Vostè
 que's deguin * * *
 Si encara no s'ha annu-
 ciat en CANIGO, que
 esperi a fer ho * *

Senyor Comerciant:

Els anuncis en aquesta revista augmenten cada mes. A qué creu Vosté que's degui? ❁ ❁ ❁ ❁

Si encare no s'ha anunciat en CANIGO, qué espera a fer ho? ❁ ❁ ❁

